

I en proposition som nyligen lämnades till riksdagen föreslår regeringen en ny aktiebolagslag. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Behovet av en ny aktiebolagslag

I Sverige finns omkring 300 000 aktiebolag. De grundläggande reglerna för aktiebolag finns i aktiebolagslagen. Den nuvarande lagen är från 1975. Sedan dess har mycket hänt. Ny teknik har förändrat förutsättningarna för samverkan och beslutsfattande inom bolagen. Förändringar på finansmarknaderna har påverkat förutsättningarna för bolagens kapitalanskaffning. Svenska bolag verkar i allt högre grad i en internationell miljö och konkurrerar med utländska företag. Detta är bakgrunden till att regeringen nu har lagt fram ett förslag till en helt ny aktiebolagslag.

Den nya lagens innehåll

Allmänt

En av ledstjärnorna i arbetet med den nya aktiebolagslagen har varit att göra lagen så överskådlig och lättillgänglig som möjligt. Detta kommer till uttryck bl.a. i att paragrafernas omfattning och antalet hänvisningar mellan olika paragrafer har minskats. Språket har, så långt som ämnet tillåter, förenklats. I syfte att göra lagen särskilt lättillgänglig för små och medelstora bolag har de särbestämmelser som gäller för de typiskt sett större bolagen, publika aktiebolag, placerats i slutet av varje kapitel. En annan redaktionell nyhet är att lagen inleds med en innehållsförteckning.

Den proposition som nu har beslutats utgör slutpunkten på en aktiebolagsrättslig reform som har pågått under flera år. Det slutbetänkande med förslag till ny aktiebolagslag som ligger till grund för propositionen hade föregåtts av ett flertal delbetänkanden under 1990-talet. Många av de sakliga förändringar som föreslogs i dessa delbetänkanden har redan genomförts. Det gäller t.ex. avskaffandet av systemet med bundna aktier, uppdelningen i privata och publika aktiebolag, möjligheten för aktiemarknadsbolag

att förvärva egna aktier samt förändringar i reglerna om aktiebolagets organisation och om likvidation. I de delarna innebär förslaget i allt väsentligt att de nya reglerna överförs till en ny lag. I det följande presenteras den nya lagens innehåll med särskild inriktning på de nyheter som föreslås i den proposition som nu har lämnats till riksdagen.

Bolagsbildning

Reglerna om förfarandet för bolagsbildning har i lagförslaget anpassats till hur bolag i praktiken oftast bildas redan i dag. Det innebär att alla åtgärder för bolagsbildningen kan genomföras i ett sammanhang (s.k. simultanbildning). De som vill bilda ett bolag ("stiftarna") upprättar en stiftelseurkund som innehåller en bolagsordning. En eller flera av stiftarna tecknar sig sedan för samtliga aktier i stiftelseurkunden och betalar dessa. Därefter färdigställs och undertecknas stiftelseurkunden. Slutligen anmäler stiftarna bolaget för registrering hos Bolagsverket.

Lagförslaget innehåller, liksom den nuvarande lagen, bestämmelser om s.k. uppskjuten apport. Bestämmelserna innebär att vissa avtal om förvärv av egendom som bolaget träffar med stiftare eller aktieägare inom två år från registreringen skall underställas bolagsstämman för godkännande. Enligt lagförslaget skall bestämmelserna i fortsättningen inte omfatta privata aktiebolag.

Aktier m.m.

Ett aktiebolag skall ha ett aktiekapital. I ett privat aktiebolag skall aktiekapitalet uppgå till minst 100 000 kr. I ett publikt aktiebolag skall det uppgå lägst till 500 000 kr. Minimibeloppen överensstämmer med hittills gällande rätt.

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, representerar varje aktie en lika stor andel av aktiekapitalet (aktiens kvotvärde). Aktier får enligt förslaget inte ges ut till ett belopp som understiger kvotvärdet. Den nuvarande lagens regler om att aktierna skall ha ett nominellt belopp föreslås inte tas med i den nya lagen.

Om aktier ges ut till ett belopp som överstiger kvotvärdet, skall överkursen avsättas till en särskild fond (överkursfonden). En nyhet är att överkursfonden i förslaget utgör fritt eget kapital i bolaget. Det innebär att medel som har avsatts till fonden kan delas

ut till aktieägarna på samma sätt som t.ex. vinstmedel.

Alla aktier har som huvudregel lika rätt i bolaget. Enligt förslaget, liksom enligt hittills gällande rätt, skall det dock vara möjligt att genom föreskrifter i bolagsordningen göra avsteg från denna huvudregel, t.ex. på så sätt att aktier av olika slag har olika röstvärde (A- och B-aktier) eller olika rätt till del i bolagets vinst (stam- och preferensaktier).

Aktier är i princip fritt överlåtbara. Enligt förslaget skall det dock, liksom hittills, vara möjligt att begränsa aktiers överlåtbarhet genom s.k. hembuds-förbehåll i bolagsordningen. Med det avses ett förbehåll om att en aktieägare eller någon annan skall ha rätt att lösa en aktie som har övergått till ny ägare. En nyhet i förslaget är att det i s.k. kupongbolag även skall vara möjligt att införa förbehåll om att aktieägare eller någon annan skall ha rätt till förköp av aktier som skall överlätas (förköpsförbehåll) eller att aktier får överlätas till ny ägare endast om bolaget samtycker till det (samtyckesförbehåll).

Liksom hittills skall det i alla aktiebolag finnas en aktiebok där aktierna i bolaget anges tillsammans med uppgift om aktieägarers namn, adress och personnummer.

Bolagets organisation

Bolagets högsta beslutande organ utgörs av bolagsstämman. Alla aktiebolag är skyldiga att hålla minst en bolagsstämma om året. I lagförslaget har bestämmelserna om bolagsstämman utformats för att underlätta för aktieägare som inte kan eller vill delta i bolagsstämman personligen att delta i de beslut som bolagsstämman fattar. Bl.a. innehåller lagförslaget ett nytt förfarande för fullmaktsröstning och nya bestämmelser om elektroniskt utfärdande och undertecknande av vissa dokument.

Ett publikt aktiebolag skall liksom hittills ha en styrelse med minst tre ledamöter. I ett privat aktiebolag skall styrelsen kunna bestå av en eller två ledamöter, om det finns minst en suppleant. Även detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Styrelsen, som enligt huvudregeln utses av bolagsstämman, ansvarar för bolagets organisation och förvaltning.

Enligt förslaget, liksom enligt hittills gällande rätt, skall styrelsen få utse en verkställande direktör att sköta bolagets löpande förvaltning enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. I ett publikt aktiebolag skall det alltid finnas en verkställande direktör.

En nyhet i lagförslaget är att ändringar i sammansättningen av styrelsen samt beslut att utse eller entlediga den verkställande direktören får verkan tidigast från den tidpunkt då anmälan om registrering kom in till Bolagsverket. I dag är det tidpunkten för beslutet som är avgörande.

Bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning

skall liksom hittills granskas av en eller flera revisorer. Den nya lagen innehåller vissa nyheter när det gäller revisorns mandattid. I övrigt är bestämmelserna om revision i huvudsak oförändrade.

Finansiering av bolaget

För att ett aktiebolag skall kunna driva och utveckla sin verksamhet krävs kapital. Ett aktiebolag kan finansiera sin verksamhet dels med eget kapital dels med främmande (upplånat) kapital.

En del av det egna kapitalet utgörs av aktiekapitalet. Detta fastställs i samband med bolagets bildande och kan sedan ökas på något av följande sätt:

1. Aktiekapitalet tillförs belopp som hämtas från andra poster under rubriken Eget kapital i balansräkningen (fondemission).
2. Bolaget ger ut nya aktier mot omedelbar betalning (nyemission).
3. Innehavare av teckningsoptioner, som bolaget har gett ut, tecknar aktier i bolaget mot betalning.
4. Innehavare av konvertibler, som bolaget har gett ut, byter ut konvertiblerna mot aktier i bolaget.

Konvertibler och teckningsoptioner är i dag alltid förenade med skuldförbindelser. Enligt lagförslaget skall det i fortsättningen vara tillåtet att ge ut teckningsoptioner även utan koppling till en skuldförbindelse (s.k. fristående teckningsoptioner). En annan nyhet är att det skall vara möjligt att ge ut konvertibler som ger konvertibelinnehavaren en skyldighet – i stället för en rättighet – att omvandla konvertibeln till aktier (s.k. tvingande konvertibler).

Det är också möjligt för ett bolag att besluta om minskning av aktiekapitalet. Bestämmelserna om detta i förslaget överensstämmer i allt väsentligt med gällande rätt.

När det gäller bolagets upplåning är en viktig nyhet i lagförslaget att det i fortsättningen skall vara tillåtet med s.k. kapitalandelslån. Detta är ett lån där det belopp som bolaget skall betala tillbaka är beroende av utdelningen till aktieägarna eller av bolagets resultat eller finansiella ställning. Sådana lån har hittills varit förbjudna. Liksom hittills skall det även vara tillåtet med lån där räntan är beroende av någon av de nyss nämnda faktorerna, s.k. vinstandelslån. Både kapitalandelslån och vinstandelslån skall enligt förslaget beslutas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande, av styrelsen.

I dag finns särskilda bestämmelser om vissa emissioner som riktas till ledande befattningshavare, anställda m.fl. i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag m.m. (den s.k. Leo-lagen). I propositionen föreslås att dessa bestämmelser tas in i den nya aktiebolagslagen och görs tillämpliga på alla publika aktiebolag. När det gäller bestämmelsernas sakliga innehåll föreslås inte några stora förändringar.

Värdeöverföringar från bolaget

Ett centralt block i lagförslaget utgörs av de regler som reglerar på vilka sätt och i vilken omfattning tillgångar kan föras över från bolaget till aktieägare eller annan. I den nya lagen har reglerna om detta samlats under begreppet "värdeöverföring". Med värdeöverföring avses:

1. vinstutdelning,
2. förvärv av egna aktier,
3. minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna, och
4. annan icke affärsmässigt betingad affärshändelse som innebär att bolagets förmögenhet minskar.

En värdeöverföring får enligt förslaget inte ske med större belopp än att det finns full täckning för det bundna egna kapitalet efter överföringen (den s.k. beloppsspärren). När utrymmet för värdeöverföring bestäms skall det vidare göras en prövning av om den tänkta värdeöverföringen är försvarlig med hänsyn till bl.a. de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet (den s.k. försiktighetsregeln).

I propositionen föreslås att värdeöverföring i form av vinstutdelning, liksom hittills, skall beslutas av bolagsstämman. I förslaget klargörs att ett sådant beslut kan fattas även på en extra bolagsstämma. I sådana fall skall vinstutdelningen inte få överstiga vad som återstår av bolagets fria egna kapital enligt den senaste årsredovisningen (s.k. efterutdelning). Utdelning under löpande räkenskapsår av uppärbetade eller förväntade vinster (s.k. förskottsutdelning) skall däremot inte vara tillåten.

I propositionen föreslås att den nuvarande aktiebolagslagens förbud mot lån till aktieägare m.fl. behålls i huvudsak oförändrat.

Inlösen av minoritetsaktier

I propositionen föreslås en utförligare reglering av s.k. tvångsinlösen av aktier än vad som hittills har funnits i aktiebolagslagen. De föreslagna reglerna innebär att den som innehar över 90 procent av aktiekapitalet i ett aktiebolag skall ha rätt att lösa in återstående aktier. En nyhet är att det endast är andelen i aktiekapitalet som räknas, alltså inte röstandelen. I dag kan endast svenska aktiebolag ha inlösenrätt. I fortsättningen skall inlösenrätt även kunna tillkomma andra svenska och utländska juridiska personer, liksom enskilda. Den som kan få sina aktier tvångsinlösta skall också ha rätt att själv påkalla inlösen av majoritetsaktieägaren.

Twister om inlösen och om lösenbeloppet skall enligt förslaget, liksom hittills, prövas i ett särskilt skiljeförfarande. Lösenbeloppet skall normalt utgöras av aktiernas marknadsvärde men det skall vara möjligt att göra avsteg från huvudregeln om det finns särskilda skäl. Förslaget ligger i linje med Högsta domstolens praxis.

Övrigt

Lagförslaget innehåller, liksom den nuvarande lagen, bestämmelser om fusion av aktiebolag. Vissa förändringar föreslås när det gäller fusion mellan privata aktiebolag där samtliga aktieägare redan från början sagt ja till fusionen. I övrigt föreslås inte några stora förändringar i dessa delar.

I Sverige har det hittills inte funnits några bolagsrättsliga regler om delning av aktiebolag. I propositionen föreslås att sådana bestämmelser tas in i den nya lagen. Delning innebär att man

1. delar upp ett aktiebolag i två, eller
2. avknoppar en del av ett aktiebolags förmögenhetsmassa och gör det till ett nytt bolag eller fogar in den avskilda förmögenhetsmassan i ett annat bolag.

Den nya lagen föreslås också innehålla bestämmelser om likvidation, byte av bolagskategori, registrering, firma, skadestånd, straff och vite samt överklagande. I de delarna föreslås inte några ändringar av betydelse.

Ikraftträdande

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006. I propositionen lämnas förslag till en särskild lag om införande av den nya lagen. Enligt huvudregeln skall den nya lagen tillämpas även på aktiebolag som har bildats före lagens ikraftträdande. För vissa beslut som har fattats i ett bolag före den nya lagens ikraftträdande skall dock äldre bestämmelser gälla även fortsättningsvis.

För en del bolag kommer det vara nödvändigt att ändra bolagsordningen i samband med att den nya lagen träder i kraft. Bolagsstämman får, enligt förslaget, redan före utgången av år 2005 besluta om sådana ändringar. De allra flesta bolag kommer dock att tills vidare kunna behålla sina tidigare bolagsordningar. Föreskrifter i bolagsordningen om aktiers nominella belopp (se ovan) behöver inte tas bort förrän bolaget första gången efter den 1 januari 2006 beslutar om annan ändring i bolagsordningen. Äldre hembudsförbehåll i bolagsordningen gäller också efter den nya lagens ikraftträdande, även om de skulle avvika från den nya lagens bestämmelser om sådana förbehåll.

Ytterligare information om de nya reglerna

Den som är intresserad av att veta mer om de föreslagna reglerna kan läsa regeringens proposition Ny aktiebolagslag (prop. 2004/05:85). Propositionen finns tillgänglig på regeringens webbplats, www.regeringen.se. Bolagsverket (tel 060/184000) kan lämna information om vilka förändringar de nya reglerna innebär när det gäller registreringsfrågor. På Bolagsverkets webbplats, www.bolagsverket.se, finns informationsmaterial bl.a. om hur man startar aktiebolag.

REGERINGSKANSLIET

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Fler exemplar av faktabladet kan beställas från Justitiedepartementet,
tfn 08-405 10 00. Fax 08-20 27 34. Regeringens webbplats: www.regeringen.se
Justitiedepartementets e-postadress: registrator@justice.ministry.se

Tryckt av XBS Grafisk Service mars 2005. Faktabladet är producerat av
Justitiedepartementet. Artikelnr. Ju 05.03